

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

17 януари 1984 година*

„Правила на конкуренция – Фиксирани цени на книгите”

Formatted: Bulgarian (Bulgaria)

По съединени дела 43 и 63-82

Vereeniging ter Bevordering van het Vlaamse Boekwezen, VBVB (Сдружение за развитие на фламандската книга), със седалище в Антверпен, за която се явява адв. Aimé de Caluwé и адв. Johan Billiet, адвокати в Брюксел, със съдебен адрес в Люксембург, в адвокатската кантора на адв. Ernest Arendt, 34 B, rue Philippe-II,

и

Vereeniging ter Bevordering van de Belangen des Boekhandels, VBVB (Сдружение за развитие на търговията с книги), със седалище в Амстердам, за която се явява адв. Th. R. Bremer, адвокат в Амстердам, със съдебен адрес в Люксембург, в адвокатската кантора на адв. Jean-Claude Wolter, 2, rue Goethe,

ищци,

подпомагани от

Groupement des Associations de libraires de la CEE (GALC) (Обединение на сдруженията на книжарите от ЕИО),

Groupement des éditeurs de livres de la CEE (GELC) (Обединение на сдруженията на книгоиздателите от ЕИО),

и двете организации със седалище в Брюксел, за които се явяват на писмената фаза на производството адв. Jeremy Lever, Queen's Counsel, of Gray's Inn и г-н Robin Griffith, solicitor в Брюксел, а на устната фаза на производството адв. Ormo-Willem Brouwer, адвокат в Амстердам, със съдебен адрес в Люксембург, в адвокатската кантора на адв. Jacques Loesch, 2, rue Goethe,

и

Börsenverein des Deutschen Buchhandels e. V., със седалище във Франкфурт на Майн, за което се явява на писмената фаза на производството адв. Franz-Wilhelm Peter, адвокат във Франкфурт, а на устната фаза на производството адв. O. W. Brouwer, със съдебен адрес в Люксембург, в адвокатската кантора на адв. Jean-Claude Wolter,

въстъпили страни,

срещу

* Език на производството: нидерландски.

Комисията на Европейските общности, за която се явява юридическият Ж съветник г-н Bastiaan van der Esch, подпомаган от г-н Pieter Jan Kuурег, член на правната служба на Комисията, в качеството им на представители, със съдебен адрес в Люксембург, в кантората на г-н Oreste Montalto, член на правната служба на Комисията, сграда Jean Monnet, Kirchberg,

ответник,

подпомагана от

NV Club,

NV GB-Inno-BM,

Formatted: Bulgarian (Bulgaria)

и

NV Sodal, което извършва търговска дейност под названието FNAC,

предприятия със седалища в Брюксел, за които се явява на писмената фаза на производството адв. Louis van Bunnep, адвокат в Брюксел, а на устната фаза на производството адв. Ignace de Greef, адвокат в Брюксел, със съдебен адрес в Люксембург, в адвокатската кантора на адв. Nicolas Decker, 16, Avenue Marie-Thérèse,

въстъпили страни,

с предмет иск за отмяна на Решение 82/123 на Комисията от 25 ноември 1981 г. относно процедура по прилагане на член 85 от Договора (IV/428-VBBB/VBVB),

СЪДЪТ,

в състав: г-н J. Mertens de Wilmars, председател, г-н Т. Koopmans, г-н К. Bahlmann и г-н Y. Galmot, председатели на състава, Р. Pescatore, г-н Mackenzie Stuart, г-н А. O'Keefe, г-н G. Bosco, г-н О. Due г-н U. Everling и г-н С. Kakouris, съдии,

генерален адвокат: г-н Р. VerLoren van Themaat,

секретар: г-н J. А. Rompre, помощник-секретар,

постанови настоящото

Решение

1. С иски молби, подадени в секретариата на Съда съответно на 5 февруари и на 15 февруари 1982 г., Vereniging ter bevordering van het Vlaamse boekwezen (VBVB), със седалище в Антверпен и Vereeniging ter bevordering van de belangen des boekhandels (VBBB), със седалище в Амстердам, са предявили иск на основание член 173, алинея 2 от Договора за ЕИО за отмяна на Решение 82/123/ЕИО на Комисията от 25 ноември 1981 г. относно процедура по прилагане на член 85 от Договора за ЕИО (ОВ L 54, стр. 36).

2. Оспорваното решение се отнася до сключеното на 21 януари 1949 г. споразумение между двете сдружения, всяко от които представлява мнозинството съответно от

фламандските и нидерландските книгоиздатели и книжари. След изменението му на 2 юли 1958 г., споразумението е било нотифицирано на Комисията в съответствие с разпоредбите на Регламент № 17 от 30 октомври 1962 г. от VBBB (Сдружение за развитие на търговията с книги), и на 3 ноември 1962 г. от VBVB (Сдружение за развитие на фламандската книга). Тези нотификации са били придружени от искане за прилагане на изключение на основание член 85, параграф 3 в случай, че споразумението бъде сметнато за противоречащо на член 85, параграф 1. От досието е видно, че в момента на нотифицирането на тяхното споразумение, ищците са нотифицирали на Комисията също така споразуменията и правилата, които са в сила във всяка една от двете национални сдружения (наричани по-нататък „национални споразумения“).

3. Процедурата е започнала от Комисията на 7 декември 1977 г. Заявяването на исканията е направено с две идентични писма, адресирани до ищците, съответно на 19 декември 1977 г. и на 12 януари 1978 г.

4. Първото изслушване на страните се провежда на 15 и 16 март 1978 г., второто – на 18 октомври 1979 г. и допълнително заседание на страните – на 19 март 1981 г. В периода между тези дати ищците са представили на Комисията различни алтернативни предложения за изменения, но нито едно от тях не е получило одобрението на Комисията. Комисията потвърждава позицията си с писмо от 27 март 1981 г. и на 25 ноември 1981 г. взема решението, срещу което е насочен искът. Чрез това решение Комисията констатира, че споразумението представлява нарушение на член 85, параграф 1 и отказва да приложи изключение на основание разпоредбите на член 85, параграф 3.

5. Исковите молби са подадени съответно на 5 февруари и 15 февруари 1982 г. На същите дати ищците са подали искова молба за постановяване на временни мерки, която има за цел отлагане изпълнението на оспорваното решение до завършване на производството по главното дело. С определение от 31 март 1982 г. председателят на Съда постановява това отлагане при определени граници и условия.

6. Споразумението, описано по-изчерпателно в точка 9 от оспорваното решение, се характеризира с три групи тясно свързани помежду си разпоредби относно:

а) задължението на всеки книгоиздател да определя за всяко свое издание цена за продажба на дребно и съответстващото задължение на всички други членове на двете национални сдружения да спазват тази цена до етапа на продажбата на дребно, като единствените изключения са предвидени от националните споразумения (наричани по-нататък „система на наложени цени“);

б) системата за лицензиране на книгоиздатели и книжари с взаимно признаване на участието в националните сдружения, като се забранява всякаква търговия на членовете с нелицензирани издатели и книжари (наричана по-нататък „система на изключителни права“);

в) създаване на комисия, която да извършва контрол по точното спазване на споразумението и да работи в сътрудничество със сходни комисии в рамките на националните сдружения, тя констатира наличието на нарушения на споразумението, представлява заинтересованите лица по подходящ начин и при необходимост има право да наложи изключване на даден субект от търговската дейност (наричана по-нататък „система на санкции“).

7. Според ищите, Комисията е приела неправилно, че споразумението все още включва системата на изключителни права. Без да отричат наличието на изрични разпоредби в този смисъл, ищите твърдят, че те не са прилагани от дълго време и следователно трябва да бъдат считани с изтекъл срок. При това положение съществуването на тези разпоредби в споразумението не може да се считат за нарушение на член 85.

8. Ако ищите са имали намерение да изоставят окончателно системата на изключителни права, единственият начин да го направят успешно в съответствие с правилата на конкуренцията, както Комисията с основание отбелязва това в точка 38 от своето решение, това би могло да се направи чрез официално изменение на споразумението им и това изменение да се нотифицира в съответствие с изискванията на Регламент № 17. Тъй като такова изменение не е било извършено, Комисията не би могла да действа по друг начин, освен да преценява споразумението в съответствие с нотифицираните условия от 1962 г. Поради това, на свой ред Съдът трябва да има предвид споразумението във вида, в който то е било нотифицирано през 1962 г., като в него се включва и системата на изключителни права.

Относно прилагането на член 85, параграф 1

9. В член 1 от своето решение Комисията заявява несъвместимостта на споразумението с член 85, параграф 1. Възраженията срещу споразумението, посочени в точки 34 - 46 от решението, могат да се обобщят, както следва:

Оспорваното споразумение трябва да бъде квалифицирано като „споразумение между предприятия“ по смисъла на член 85, тъй като резултатът от него е, че обвързва членовете на две сдружения, които обединяват издатели, клубове на книгата, вносителите, изключителни представители, търговци на едро и книжари. То съдържа ограничаване на конкуренцията в рамките на Общия пазар, както поради колективната система на изключителни права, така и поради колективната система на наложени цени, които са част от него.

Системата на изключителни права съдържа забрана за закупуване, съхраняване или насърчаване продажбата на книги, издадени в другата държава от нелицензиран издател. Тези разпоредби целят ограничаване на по-голямата част от търговията с книги на лицензираните предприятия между Белгия и Нидерландия и следователно възпрепятстват лицензираните издатели и търговци да работят с нелицензирани издатели и търговци от другата държава.

Системата на наложени цени включва по отношение на издателите от двете държави задължението за определяне на единна цена на дребно за всяка една от публикациите им, а за продавачите - да не продават в другата държава книга на цена на дребно, която се различава от цената, определена от нейния издател. Според Комисията, тази система изключва всякаква конкуренция на ниво цени за едно и също заглавие между книжарите от двете държави. Така на търговците се забранява всяко лично усилие, което би им позволило да увеличат пазарния си дял, като препродават книги на по-ниски цени от фиксираните от издателя, както и да дават възможност на потребителите да се възползват от предимствата, получени в резултат от приложени мерки за рационализиране на дейността.

Поради това, че повечето предприятия, които осъществяват търговия на книги във Фландрия и Нидерландия, членуват в двете сдружения или са лицензирани от тях, споразумението съдържа значително ограничение на конкуренцията, като предвижда търговията на книги да се извършва по нормативна уредба, която възпрепятства издателите на книги на нидерландски език и книжарите от една от двете държави да избират свободно каналите си за снабдяване и разпространение в другата държава, както и да определят условията си относно закупуването и продажбите. Споразумението, според Комисията, е в състояние да създава пречки пред свободната търговия между държавите-членки. Неговите вредни последици се чувстват още повече, поради факта, че търговията с книги между Нидерландия и Белгия е със значителен обем.

10. Срещу тази част на решението ищите представят две групи възражения, едните с формален и процедурен характер, а другите се отнасят до оценките, направени от Комисията по отношение на съдържанието на споразумението.

Възражения от формален и процедурен характер

11. Сдружението за развитие на фламандската книга (VBVB) представя по-специално възражения от формален и процедурен характер; две от тях са доразвити от Сдружението за развитие на търговията с книги (VBVB), както ще бъде посочено по-нататък.

12. *На първо място* Сдружението за развитие на фламандската книга (VBVB) възразява срещу това, че служителят, който е подписал документа с възраженията, не е бил надлежно упълномощен за целта от страна на Комисията.

13. В отговор на това възражение, което е направено без други уточнения в иска, Комисията е предоставила обстоятелствена информация, от която е видно, че служителят, подписал документа с възраженията, е бил надлежно инструктиран и упълномощен от страна на Комисията, в съответствие със специално одобрена от Съда практика.

14. Като излага това възражение, ищецът пренебрегва факта, че делегирането на правомощия за подписване, както Съдът го е посочил в своите решения от 14 юли 1972 г. (ICI, 48/69, Recueil, стр. 619, мотиви 10 - 14) и от 17 октомври 1972 г. (Cementhandelaren, 8/72, Recueil, стр. 977, мотиви 10 - 14), представлява нормалния начин, чрез който Комисията упражнява своите правомощия. Ищецът не е предоставил никаква информация, която позволява в дадения случай да се заключи, че администрацията на Общността е нарушила правилата, прилагани в тази област. Следователно това възражение трябва да бъде отхвърлено.

15. *На второ място*, Сдружението за развитие на фламандската книга (VBVB) претендира, че проведеното разглеждане на делото на 18 октомври 1979 г. е било в противоречие със закона, тъй като не са присъствали всички служители, упълномощени от Комисията да наблюдават делото по силата на член 9 от Регламент № 99/63.

16. Член 9, параграф 1 от Регламент № 99/63 разпорежда, че „процедурата по изслушване се провежда от лицата, които Комисията е упълномощила за тази цел”. По силата на тази разпоредба единствено надлежно упълномощените лица от Комисията имат право да провеждат изслушвания в тази област. Въпреки това в случай, когато няколко лица са били упълномощени да наблюдават определено дело, тази разпоредба не налага никакво задължение за едновременното присъствие на всички определени лица или на някои от тях

по време на разглеждането на делото. Следователно това възражение също трябва да бъде отхвърлено.

17. *На трето място*, Сдружението за развитие на фламандската книга се жалва, че Комисията не е приела предложението Ж да бъде изслушан по време на процедурата по изслушване г-н F. van Vlierden, председател на Vereniging van Letterkundigen, в качеството му на автор.

18. Текстът на член 7, параграф 1 от Регламент № 99/63 посочва, че „Комисията предоставя възможност на лицата, които са заявили искане в своите писмени становища, да доразвият устно своята гледна точка, ако докажат наличие на достатъчен интерес...”. В параграф 2 от същия член се добавя, че „Комисията може също така да предостави възможност на всяко лице да изрази устно своето становище”. От този член следва, че Комисията разполага с достатъчно свободно право на преценка при определяне на интереса, който може да представлява изслушването на лицата, чиито показания могат да имат значение за разглеждането на случая. В действителност от протокола на двете изслушвания се разбира, че ищците са имали възможност да направят подробни разяснения и да дадат думата на лица, представляващи всички аспекти на книжния пазар, които да се изкажат в тяхна подкрепа. Ищецът не е представил доказателства, от които би могло да се заключи, че Комисията, след като не е изслушала г-н Van Vlierden, е ограничила неправомерно разследването по случая и по този начин е ограничила възможността на ищците да разяснят различните аспекти на проблемите, изложени във възраженията на Комисията. Следователно това възражение също трябва да бъде отхвърлено.

19. *На четвърто място*, ищецът възражава срещу непълния характер на становището с възраженията, както и срещу недостатъчната обосновааност или неточността на някои от повдигнатите възражения. Той счита, че с това Комисията е нарушила член 4 от Регламент № 99/63, по силата на който в своите решения тя има право да оставя само възраженията, по които засегнатите страни са имали възможност да изразят своето становище. Ищецът не предоставя по-подробна информация относно елементите от решението, свързани с възражението.

20. При сравняване на становището с възраженията и оспорваното решение става видно, че в становището с възраженията Комисията е изразила категорично трите приети от нея основания, за да обяви споразумението за несъвместимо с член 85, параграф 1 и да откаже прилагането на изключение по силата на член 85, параграф 3, а именно: системата на наложени цени, системата на изключителни права и системата на санкции. Следователно страните са били напълно информирани за обхвата на започналото срещу тях разследване, и са били в състояние да се защитят. Така че това възражение трябва също да бъде отхвърлено.

21. *На пето място*, Сдружението за развитие на фламандската книга се жалва, че Комисията не е представила отговор на някои от аргументите, които сдружението е изложило, и поддържа че по тази причина оспорваното решение би трябвало да бъде отменено поради недостатъчна обосновааност. Тя посочва във връзка с това факта, че Комисията не е придала никакво значение на аргументите от културен характер, нито на мотивите, свързани с разпоредбите на член 10 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и на член 10 а от Парижката конвенция.

22. Във връзка с това, трябва да се напомни, че макар и по силата на член 190 от Договора Комисията да е длъжна да посочи фактите, на които се обосновава решението Ж, и правните съображения, които са довели до приемането му, тази разпоредба не изисква от Комисията да подлага на обсъждане всички фактически и правни въпроси, които са обсъждани по време на административната процедура (по този въпрос виж излязлото наскоро решение от 9.11.1983 г., Michelin, 322/81, Recueil 1983 г., стр. 3461). Мотивировката на дадено решение, във вреда за определено лице, трябва да позволи на Съда да упражнява своя контрол върху законността и да предоставя на заинтересованата страна необходимите сведения, от които да се разбира дали решението е обосновано или не. От тази гледна точка трябва да се приеме, че в своята мотивировка Комисията е представила в достатъчна степен всички съображения от фактически и правен характер, на които се е основала при изготвяне на диспозитива на решението си. Следователно това възражение трябва също да бъде отхвърлено.

23. *На шесто място*, Сдружението за развитие на фламандската книга възразява срещу това, че Комисията не Ж е предоставила достъп до административната преписка и поради тази причина тя не се е запознала с някои документи или проучвания, които Комисията е използвала при вземане на решението си.

24. Трябва да се отбележи, че Сдружението за развитие на фламандската книга не бе в състояние посочи който и да е от документите, използвани от Комисията за основа на нейното решение и които са останали недостъпни за нея. Нейното възражение изглежда по-скоро има предвид факта, че не е имала възможност да се запознае с досието на Комисията, с цел да установи дали то съдържа евентуално документи, които представляват интерес за нея.

25. В това отношение е необходимо да се отбележи, че макар и спазването на правата на защита да изисква заинтересованото предприятие да бъде в състояние да изложи по ефикасен начин своето становище по документите, които Комисията е приела за необходими за изводите, на основата на които тя взема своето решение, няма разпоредби, които да предписват на Комисията задължението да разкрива съдържанието на своите досиета на заинтересованите страни. Всъщност не може да се докаже, че Комисията е използвала документи, които не са били достъпни за страните, и по които те не са имали възможност да се произнесат. Следователно това възражение трябва също да бъде отхвърлено.

26. *Седмото* възражение е представено едновременно от Сдружението за развитие на фламандската книга и от Сдружението за развитие на търговията с книги. Двата ищци се жалват за това, че Комисията е декларирала по различни поводи, че ще извърши разследване на целия книжен пазар в Общността, преди да вземе решение по техния случай. От една страна те се позовават на едно заявление, направено в края на изслушванията на 15 и 16 март 1978 г. от представителя на Комисията, г-н Ferry, и от друга страна цитират заявленията, направени от комисаря г-н O'Kennedy по време на заседанието на Европейския парламент на 13 февруари 1981 г. при обсъждане на доклада на г-н В. Veimer по въпроса за фиксираните цени на книгите (виж съответно Протокол от заседанията, ОВ 1981 г., приложение, № 1-266, стр. 335, и Документи от заседанията 1980 - 1981 г., № 1 554/80, от 10.11.1980 г.), както и на отговорите на Комисията на два парламентарни въпроса, като първият е направен на 10 август 1981 г. на писмено запитване № 514/81 на г-н Beyer de Ryke (ОВ С 240, стр. 20), а вторият е отговор на въпрос № 28 на г-н Van Miert (ОВ 1981 г., приложение, № 1-273, стр. 185).

27. Анализът на тези заявления показва, че Комисията не е поемала никога ангажимент от рода на този, в който я уличават ищците. Тя е обявила единствено, че провежда разследване на различни книжни пазари в Общността и че възнамерява да намери цялостно решение на поставените проблеми относно конкуренцията. Тези заявления не биха могли да Ж попречат да продължава приоритетно работата си по дадено споразумение след приключване на разследването Ж относно него. Следователно това възражение трябва също да бъде отхвърлено.

28. И накрая, с *осмото* възражение ищците твърдят че в отношението си Комисията е била непоследователна и правата на защитата са били накърнени, поради факта, че Комисията, след като е получила едновременно нотификациите на националните споразумения и на споразумението, обвързващо двете сдружения, и първоначално е дала да се разбере, че в своето разследване обхваща всички тези споразумения, е отделила от тях така нареченото „транснационално“ споразумение, за да бъде то предмет на отделно решение. Ищците посочват, че въпреки това оспорваното решение съдържа многобройни позовавания на националните споразумения, и считат, че Комисията възнамерява да предизвика по косвен начин отпадане на тези споразумения, без тяхното открито поставяне под въпрос, тъй като се оспорва единствено транснационалното споразумение, като се има предвид, че неговото функциониране представлява необходимо условие за съществуването на националните споразумения.

29. Комисията приема, че въпросното споразумение не може реално да бъде изолирано от своя контекст, и че при това положение тя е трябвало да се позовава по необходимост на националните споразумения, доколкото транснационалното споразумение се позовава на тях. Но тя отрича, че е имала намерение да формулира преценка по въпроса дали националните споразумения попадат в областта на приложение на правото на Общността, и ако отговорът е положителен, дали те са съвместими с разпоредбите на Договора.

30. Въпреки че връзките между транснационалното споразумение от една страна, и националните споразумения от друга страна, са безспорни, Комисията не може да бъде упреквана, че е съсредоточила действията си върху подписаното споразумение между двете сдружения. Всъщност, въпреки че разпоредбите на транснационалното споразумение пренасочват към националните споразумения за всяко едно от посочените по-горе три главни основания, има възможност това споразумение да бъде преценявано в зависимост от неговите собствени цели, без да бъде необходимо да се прави оценка на националните споразумения.

31. Освен това в първа точка от своите мотиви Комисията изключва изрично националните споразумения от полето на приложение на нейното решение. От избрания метод на Комисията произтича, че решението, което ще вземе Съдът, не би могло да бъде тълкувано като предрешаващо въпроси, които не са били предмет на спора. При отсъствие на каквито и да било вреди, не може да се твърди, че използваният метод от страна на Комисията е засегнал правата на защита. Следователно това възражение трябва също да бъде отхвърлено.

Относно прилагането на член 85, параграф 1

Претенции от материален характер

32. От гледна точка на материалното право ищците изтъкват пет различни претенции, породени от засягане на правото на свободно изразяване, което е гарантирано по-специално от член 10 от Европейската конвенция за защита на правата на човека, от нарушаване на член 10 а от Парижката конвенция, от разликата между тълкуването на член 85 от Договора от Комисията по този въпрос и последователната практика на държавите-членки в тази област, от пренебрегване от страна на Комисията на особената структура на книжния пазар, и накрая от липсата на каквото и да е негативно влияние върху конкуренцията в рамките на Общия пазар, предвид особеностите на въпросния езиков регион.

1. Възражение поради нарушаване свободата на изразяване

33. По същество, ищците твърдят, че режимът на наложени цени при оптимална организация на разпространителската мрежа ще благоприятства многообразието на публикуваните от издателите заглавия и по този начин ще осигури публикуването на по-трудно продаваеми произведения, каквито са например научните трудове и поезията. При тези условия премахването на системата на наложени цени, както показва примерът на някои държави (ищците посочват в тази връзка шведския и френския опит) според твърдението им ще доведе до ограничаване на свободата на изразяване и ще направи издателствата зависими от държавни субсидии. От това следва, че действията на Комисията са в противоречие със свободата на изразяване, както по-специално е определена в член 10 от Европейската конвенция за защита на правата на човека.

34. Наистина някои икономически разпоредби може да се отнасят за свободата на изразяване, при все това ищците в случая не са доказали съществуването на реална връзка между решението на Комисията и свободата на изразяване, гарантирана от Европейската конвенция, дори и ако предположим, че тя може да бъде тълкувана по начин, който да включва гаранции относно възможността за публикуване на книги при условия, които осигуряват икономическа рентабилност. Всъщност фактът, че при производството и търговията с книги се въвеждат правила, чиято единствена цел е да се осигури свободна търговия между държавите-членки при нормални условия на конкуренция, не е в състояние да предизвика ограничаване на свободата на издаване. Не се оспорва, че тази свобода се запазва изцяло, както при издателите, така и при разпространителите. Следователно това възражение трябва да бъде отхвърлено.

2. Възражение поради нарушаване на член 10 а от Парижката конвенция

35. Ищците твърдят, че системата на наложени цени представлява гаранция срещу използването в практиката на така наречените „стоки, продавани на ниски цени за привличане на клиенти”, тоест срещу продажбата на някои книги на изключително ниски цени с единствената цел да се привличат потребители. Те считат, че такива практики са в противоречие с член 10 а от Парижката конвенция в редакцията, съобразена с Лисабонската спогодба от 31 октомври 1958 г. (Сборник конвенции, публикуван от Обединените международни бюра за закрила на индустриалната собственост, Женева). Твърди се, че последица от конвенцията ще бъде също така обвързването на Общността, в резултат на което тя ще има предимство пред правилата относно конкуренцията.

36. Изглежда, че като споменават член 10 а от Парижката конвенция, ищците се позовават на първия параграф от този член, който определя, че „страните от Съюза са длъжни да осигурят на гражданите на Съюза действителна закрила срещу нелоялна конкуренция”. Те

смятат че използването в практиката на така наречените „стоки, продавани на ниски цени за привличане на потребители” представлява акт на нелоялна конкуренция по смисъла на цитираната разпоредба. Тъй както според тях системата на наложени цени представлява защита срещу подобни практики, Комисията няма право да изисква нейната отмяна чрез прилагането на правилата относно конкуренцията на Договора.

37. Фактът, че дадена система на наложени цени може по случайност да има последица, ефектът от която е възпрепятстване на нелоялна практика като описаната от ищците, не е достатъчно основание за неприлагането на член 85, параграф 1 към цял един сектор от пазара, какъвто представлява книжният пазар. Предприятията, които евентуално са ошетенни от нелоялни търговски практики, могат да прибягват до законодателствата относно търговските практики, които съществуват под една или друга форма във всички държави-членки и които позволяват да се прекратят злоупотребите като тези, посочени от ищците. Но същевременно съществуването на такива неправомерни действия не може по никакъв начин да оправдае нарушаването на правилата на конкуренция на Общността. Следователно това възражение трябва да бъде отхвърлено.

3. Възражение поради противоречие между действията на Общността и провежданата политика в тази област от някои държави-членки

38. Ищците излагат становището, че въз основа на законодателства и сходната съдебна практика, системата на наложени цени за книгите трябва да бъде приета във всички държави-членки и при всички случаи във Федерална република Германия, Франция и Обединеното кралство. Следователно Комисията трябва да приеме тази практика във вид на задължителна директива като насока за своята собствена политика в тази област.

39. Комисията твърди, че практиките, които преобладават на въпросните три пазара, не биха могли да се сравняват със създадената система по силата на споразумението, която е предмет на въпросното решение. Освен това тя уточнява, че във всеки случай си запазва правото да прецени дали посочените от ищците практики съответстват на изискванията на Договора.

40. Във връзка с това е необходимо да се отбележи, че националните законодателни или съдебни практики, дори ако се предположи, че те са общи за всички държави-членки, не могат да се прилагат с предимство пред правилата на конкуренция на Договора. Това се отнася в още по-голяма степен за практиките на частните предприятия, дори когато те са толерирани или одобрявани от държавните органи на дадена държава-членка. Следователно това възражение трябва също да бъде отхвърлено.

4. Възражение поради пренебрегване от страна на Комисията на особената структура на книжния пазар

41. Ищците, подкрепяни специално по тази точка от встъпилите страни - Обединението на сдруженията на книжарите и книгоиздателите от ЕИО и Обединението на сдруженията на книгоиздателите от ЕИО, излагат становището, че конкуренцията, която Договорът се стреми да постигне, следва да се разбира като „ефективна конкуренция”, адаптирана към особените условия на въпросния пазар. Грешката на Комисията се състои в това, че не е взела под внимание специфичното естество на книгата като продукт, както и на особения характер и структура на книжния пазар, като е считала, че конкуренцията на ниво цени е основен конкурентен фактор. Обаче всяка книга представлява пазар сама по себе си и

ценовата еластичност на книгите като вид стока ще бъде незначителна, така че други фактори на конкуренцията придобиват основно значение по отношение на цените. Във връзка с това ищците посочват разнообразието на предлагането, разнообразието на складовата наличност, съхранявана от книжарите, бързината на изпълнение на поръчките, предлагането на услуги на потребителите под формата на информация и съвети.

42. Ищците изтъкват освен това, че практиката на наложени цени предоставя пълна свобода на конкуренцията, както на ниво издатели, които са свободни при избора на заглавията, които ще публикуват и при определянето на цените в зависимост от положението на пазара, така и в отношенията между различните нива на разпространителската верига, търговците на едро и на дребно. Потребителят би имал само предимства от такава система, тъй като ще може да купи една и съща книга навсякъде на една и съща цена и ще получава в замяна разнообразно предлагане и възможно най-добро обслужване.

43. В отговор на тези аргументи Комисията подчертава, че не пренебрегва свободата на конкуренция между издателите, нито факта, че механизмът на наложените цени позволява да съществува известна конкуренция вътре в разпространителската система между издатели, търговци на едно и на дребно, свързана с разпределянето на разликата, която съществува между продажната цена на издателя и задължителната цена, прилагана при продажби за потребителя. Тъй, като тези факти се приемат, решението според Комисията в действителност визира политиката на сдруженията по отношение на разликите между продажната и покупната цена и структурата на разпространителските вериги, която е следствие от тази политика. Комисията счита, че системата на наложени цени отстранява напълно ценовата конкуренция на нивото на търговците на дребно, и по този начин прави безсмислени усилията за рационализиране на разпространението по такъв начин, че това да е от полза за потребителя. Комисията подлага на съмнение анализа на ищците, според който от гледна точка на потребителя цената на книгата представлява незначителен фактор по отношение на другите допълнителни услуги, каквито са разнообразието на предлагането и обслужването. Тя счита, че въвеждането на конкуренция в ценово отношение на крайната фаза на разпространителската верига може да способства за по-доброто разпространение на книгите при по-изгодни условия.

44. Като взема позиция по аргументацията на страните, която се основава на особената структура на книжния пазар, която е в центъра на спора, Съдът припомня на страните, както е отбелязано по-горе, че той е сезиран единствено по въпроса за съответствието на „транснационалното“ споразумение с член 85, параграф 1 и от това следва, че неговото решение може да се отнася само до ограничителните последици от това споразумение върху търговията на пазара на книги на нидерландски език, съответно в Нидерландия и в Белгия.

45. Въпреки това Съдът счита, че особеностите на този пазар не позволяват на двете сдружения да създават на взаимна основа една рестриктивна система, последица от която е отнемането на всяка свобода на действие на разпространителите при определяне на продажните цени, като се достига до фазата на крайната продажба за потребителите. Такава система нарушава в действителност член 85, параграф 1, чиято буква а) забранява изрично всякакви споразумения, които се състоят в „пряко или косвено определяне на покупните или продажните цени“. Освен това, предвидената в споразумението система на наложени цени позволява на всяко едно от двете сдружения да контролира пласмента от гледна точка на определянето на цените чак до последната фаза в другата държава-членка,

като по този начин прави невъзможно въвеждането на методи на продажба, позволяващи снабдяването на потребителите да става при по-благоприятни икономически условия, което поставя сдруженията ищци, в противоречие и с разпоредбите на член 85, параграф 1, буква б).

46. Следователно, дори ако се предположи, че спецификата на книгата като търговска стока може да оправдае някои специални условия при разпространението и при определянето на цените, във всеки случай е необходимо да се подчертае, че самият факт, че двете големи национални сдружения на издатели и книжари са решили да приложат към търговията в рамките на Общността строго контролирани правила, които прилагат в своите собствени рамки, представлява достатъчно характерно ограничение на конкуренцията, за да оправдае направената от Комисията оценка по силата на член 85, параграф 1. Следователно повдигнатото от ищите възражение трябва да бъде отхвърлено.

5. Възражение поради липса на нарушаване на търговията между държавите-членки

47. Ищите твърдят на последно място относно прилагането на член 85, параграф 1, че Комисията е преценила неправилно, че споразумението има вредни последици върху конкуренцията в търговията между държавите-членки. По този повод те заявяват, че предвид съществуващата езикова общност между Нидерландия и фламандската част на Белгия, географската територия, която трябва да се вземе под внимание, е не политическата територия на двете въпросни държави, а територията, на която се говори нидерландски език, тъй като тя формира единна общност. При все това, разглеждането на положението от тази гледна точка показва, че става дума за последица, която е изцяло вътрешна за въпросния район, и следователно не оказва влияние върху Общия пазар. Това положение е потвърдено наскоро в договора от 9 септември 1980 г. за нидерландски езиков съюз, сключен между Белгия и Нидерландия (Moniteur belge, 1982 г., стр. 1786 и Staatsblad van het koninkrijk der nederlanden, 1981 г., стр. 453).

48. Тази аргументация на ищите пренебрегва изричния текст на член 85, който визира „търговията между държавите-членки“. В настоящия случай споразумението засяга несъмнено търговията между две държави-членки, въпреки съществуващите между тях езикови връзки. Следователно това възражение също трябва да бъде отхвърлено.

49. От изложеното по-горе следва, че Комисията правомерно е приела, че споразумението попада под забраната на член 85, параграф 1.

Относно приложимостта на член 85, параграф 3

50. В момента на нотифицирането на споразумението, в случай, че то бъде прието за несъвместимо с член 85, параграф 1, ищите поискаха от Комисията да използва правото, което им предоставя член 85, параграф 3, като обяви забраната по параграф 1 за неприложима към тяхното споразумение. В член 2 от решението си Комисията отхвърля това искане за прилагане на изключение. В точки 47 - 63 от своите мотиви тя посочва причините, поради които заявява, като взема предвид посочените в член 85, параграф 3 критерии, защо според нея споразумението не представлява принос към подобряване на производството или разпространението на стоките, защо една справедлива част от печалбата не е запазена за потребителите, защо наложените от споразумението ограничения не Ж се струват необходими, както и защо споразумението премахва конкуренцията за голяма част от въпросните стоки.

1. Отказ на Комисията да даде ход на алтернативните предложения на ищците

51. Както бе посочено по-горе, ищците са представили на Комисията някои алтернативни предложения, които са цитирани в мотивите към решението (точки 24 - 31). Те се жалват, че тези предложения, които е възможно да са намалили ефекта от системата на наложени цени, не са били приети от Комисията и че тя от своя страна не е направила конкретни предложения, които биха позволили да се приложи предвиденото изключение.

52. Във връзка с това е необходимо на първо място да се отбележи, че целта на предварителната административна процедура е да подготви решението на Комисията относно нарушаването на правилата на конкуренция, но тази процедура представлява също така възможност за заинтересованите предприятия да адаптират инкриминираните практики към правилата на Договора. В случай, когато се иска прилагане на изключение на основание член 85, параграф 3, заинтересованите предприятия са тези, които трябва да представят на Комисията доказателствата, позволяващи извършване на икономическо обосноваване на исканото изключение, а в случай, че Комисията направи възражения, да Ж бъдат представени алтернативи. От своя страна Комисията наистина има право да дава указания на предприятията относно възможните алтернативни решения, но не съществува законово задължение тя да го прави, а още по-малко да приема предложения, които преценява като несъвместими с условията на член 85, параграф 3.

53. Следователно това възражение трябва да бъде отхвърлено.

2. Въпросът с подобряването на производството и разпространението на книгите

54. Ищците и встъпилите страни - Обединението на сдруженията на книжарите от ЕИО и Обединението на сдруженията на книгоиздателите от ЕИО - твърдят, че споразумението има за цел усъвършенстването на производството и разпространението на книги, благодарение на ефекта на „вътрешното компенсиране”, осъществяван чрез системата на наложени цени. Във връзка с това те поясняват, че съществуването на фиксирани цени позволява на издателите, благодарение на реализираната печалба от книги с висок читателски интерес, чиито продажби са лесни и с бърза възвращаемост, да поемат разходите и риска от публикуването на произведения, които са по-трудни за продажба и по-малко рентабилни. От своя страна, разпространителите са в състояние да поддържат голям асортимент от книги на склад и да обслужват по-добре клиентите, като помагат по този начин за разпространението на по-голям брой разнообразни произведения.

55. И обратно, отменянето на наложените цени ще предизвика съсредоточаване на търговията върху лесно продаваеми книги и вследствие на това преустановяване на издаването на по-трудните за продаване заглавия. При все че успешните книги се продават с по-голяма печалба, от друга страна отрицателните последици ще бъдат многобройни: издателите няма да могат да поемат повече риска да издават по-малко обещаващи произведения и по тази причина ще бъде застрашено съществуването на малките издатели. Вследствие на това ще се намали разнообразието на публикуваните заглавия, ще намалее броят на книжарите, които предлагат голям асортимент от книги и обслужване на клиентите за сметка на разпространителите, които ще са заинтересовани изключително от продажбата на бързооборотни произведения и ще бъдат съгласни да намалят своята норма на печалба. Като последица от това трансформиране на структурата на разпространението,

за да се компенсира намаляването на цената на лесните за продаване произведения, трябва да се очаква съответно увеличение на цената на всички други произведения.

56. Комисията оспорва заключенията на ищците. Тя счита, че ищците не са доказали съществуването на причинно-следствена връзка между отмяната на наложените цени и описаните от ищците явления, като намаляването на броя на публикуваните заглавия и намаляването на броя на книжарниците, които разполагат с разнообразен асортимент от книги на склад. Според Комисията механизмът на „вътрешно компенсиране“ зависи главно от последователната политика на издателите при определянето на продажните им цени, и той може да функционира, без да бъде необходимо да се прибягва до системата на наложени цени, която засяга главно разпространението, а не издаването на книги. Намаляването на броя на книжарниците е процес, който вече е започнал, въпреки съществуването на системата на наложени цени, което показва, че то се дължи на други причини. Въвеждането на нови методи на продажба на книжния пазар, като създаване на щандове за книги в големите търговски вериги и пунктове за продажба на вестници и списания, са допринесли за проникването на книгите сред нови слоеве от потребители. В крайна сметка би могло да се предвиди създаването на ефикасна система на разпространение, без да се прибягва до ограничителната система на наложени цени.

57. Въстъпилите в подкрепа на Комисията страни NV Club, NV GB-INNO-BM и NV Sodal поддържат становището, че разнообразието в предлагането, поддържането на запасите, бързината на изпълнение на поръчките и другите предоставяни на клиентите услуги, са напълно съвместими с политиката на прилагане на отстъпки в цените, както е показал опитът в различни държави-членки на Общността.

58. При наличието на тези доводи е необходимо да се напомни още веднъж, че преценката на Съда се отнася само за „транснационалното“ споразумение. Не може да се твърди, че Комисията е надвишила своите правомощия за преценка, когато отказва да признае, предвид характеристиките на това споразумение, че то е в състояние да спомогне за подобряване на производството и разпространението на книги, доколкото се отнася за търговията на пазарите в Нидерландия и Белгия на книги на нидерландски език.

59. Ищците от своя страна не са успели да докажат, че продължителното съществуване на „транснационалното“ споразумение е условие за подобряване на производството и разпространението на книги чрез разширяването до търговски обмен между двата въпросни пазара на резултатите от системата за „вътрешно компенсиране“, независимо от оценката на вътрешно присъщите качества на тази система, които могат да бъдат преценени окончателно, само ако се вземат предвид националните споразумения.

60. При това положение следва да се отхвърли повдигнатото от ищците възражение срещу отказа на Комисията да признае, че оспорваното споразумение е в състояние да допринесе за подобряване на производството или разпространение на стоките.

61. Тъй като необходимите условия за прилагане на изключението, предвидено в член 85, параграф 3 имат кумулативен характер, при това положение е безпредметно да се разглеждат доводите, свързани с останалите условия за допускане на това изключение.

62. От изложеното по-горе следва, че искът трябва да бъде отхвърлен.

По съдебните разноски

63. Съгласно член 69, параграф 2 от Процедурния правилник загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски.

64. Ищците и встъпилите страни в тяхна подкрепа са загубили делото и се осъждат да заплатят разноските; при все това, относно разноските, свързани с производството по постановяване на временно решение, трябва да се има предвид, че встъпилите страни не са страни по него.

По изложените съображения, Съдът реши:

1) Отхвърля исквете.

2) Ищците и встъпилите страни в тяхна подкрепа се осъждат да заплатят разноските по главното производство. Ищците се осъждат също да заплатят разноските по производството за постановяване на временно решение.

Formatted: Bulgarian (Bulgaria)

Formatted: Bulgarian (Bulgaria)

Formatted: Bulgarian (Bulgaria)

Formatted: Bulgarian (Bulgaria)

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 17 януари 1984 година.

Подписи